

A Meta-Analysis of Couples Coping Enhancement Training (CCET) Effectiveness from 2000 to 2022

Omid Isanejad¹, Shirin Naghibalsadate²

1. (Corresponding author), Ph. D. in Family Counseling, Associate Professor of Family Counseling, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. o.isanejad@uok.ac.ir
2. M.A. of Family Counseling, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. shirin.n1991@gmail.com

ABSTRACT

Received: 12/06/2023 - Accepted: 26/04/2024

Aim: Many studies have been conducted to investigate the effectiveness of couple coping skills training. Many of these studies found substantial differences when compared to the control group, however, the exact effect is unclear, and more research is needed to integrate these findings. The goal of this meta-analysis was to assess the efficacy of Couples Coping Enhancement Training (CCET). **Methods:** Twenty studies that can be investigated in terms of technique were chosen and analyzed. SID.IR, Magiran.com, Noormags.com, Scencedirect.com, jstor.org, tandfonline.com, Wiley.com, link.springer.com, APA and Google Scholar databases are among the information search resources. Couples coping enhancement training (CCET) was the search term. CMA2 software and Hedges' g index were used for data analysis and effect size calculation. **Results:** The findings of this meta-analysis showed that the fixed effect size of CCET is 0.27 and the random effect size is 0.13. When the heterogeneity of results was examined using Cochran's Q test, the Q value was 2488.87 and the I-squared value was 92.16, both of which were significant ($p > 0.001$). As a result, the effect sizes vary, and the random effect model should be used to examine the effects. The g value of the random Hedges was 0.27 ($p < 0.001$). Clinically, this value is regarded as less than usual. As a result, it was decided that CCET was ineffective. Furthermore, a comparison of effects in studies conducted in Iran (64 studies) and Switzerland (132 studies) reveals that the fixed and random Hedges' g in Iran are 0.62 and 0.73, respectively, and 0.06 and 0.09 in Switzerland. The value of I square in both societies is higher than 0.90. Hedges' g has a minor effect on Swiss society and a moderate effect on Iranian society. **Conclusions:** Therapists should pay attention to the ignored elements discussed in this article in addition to treatment.

Keywords: Meta-analysis, Couples Coping Enhancement Training.

فصلنامه علمی پژوهش‌های مشاوره
انجمن مشاوره ایران
جلد ۲۳، شماره ۸۹، بهار ۱۴۰۳
مقاله پژوهشی

e-issn: 4018-2717

p-issn: 400-2717X

DOI: 10.18502/qjcr.v23i89.15789

فراتحلیلی بر پژوهش‌های داخلی و خارجی در زمینه‌ی اثربخشی آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی (CCET) طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲

امید عیسی نژاد^۱، شیرین نقیب‌الساداتی^۲

۱. نویسنده مسئول، دانشیار مشاوره خانواده، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
o.isanejad@uok.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
shirin.n1991@gmail.com

(صفحات ۶۲-۹۱)

چکیده

هدف: پژوهش‌های بسیاری به بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی پرداخته‌اند. بسیاری از این پژوهش‌ها تغییرات معناداری را نسبت به گروه کنترل گزارش کرده‌اند اما تأثیر دقیق آنها مشخص نیست و نیاز به یکپارچه‌سازی این تحقیقات وجود دارد؛ بنابراین هدف این فراتحلیل تعیین میزان اثربخشی آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی (CCET) بود.
روش: ۲۰ پژوهش که از لحاظ روش‌شناسی قابلیت بررسی داشتند، انتخاب شدند و فراتحلیل بر روی آنها انجام گرفت. منابع جستجو اطلاعات شامل پایگاه اطلاعات علمی (SID)، پایگاه اطلاعات نشریات ایران (Magi ran) و پایگاه مجلات تخصصی نور (Norma's) برای مقالات داخلی؛ همچنین پایگاه‌های ساینس‌دایرکت (www.sciencedirect.com)، وایلی (wiley.com)، اسپرینگر (link.springer.com)، تاندفون‌لاین (tandfonline.com)، جیستور (jstor.org)، ای‌پی‌ای (APA) و گوگل اسکالر (Google Scholar) است. کلید واژه جستجو آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی (CCET) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها و محاسبه اندازه اثر با استفاده از نرم‌افزار CMA2 و شاخص g هجز انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که تراز اندازه اثر آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی (CCET) برای اثرات ثابت (۰/۲۷) و برای اثرات تصادفی (۰/۱۳) است. بررسی ناهمگنی اثرات با استفاده از آزمون کیو کوکران (Cochran's Q) نشان داد مقدار Q برابر با ۲۴۸۸/۸۷ و مجذور I برابر با ۹۳/۱۶ به دست آمد که معنی‌دار است ($p > ۰/۰۰۱$). مقدار g هجز تصادفی برابر با ۰/۲۷ به دست آمد ($p < ۰/۰۰۱$) از نظر بالینی این مقدار اثرگذاری کمتر از متوسط ارزیابی می‌گردد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت CCET اثر کمی داشته است. همچنین مقایسه اندازه‌های اثر در تحقیقات صورت گرفته در ایران و سوئیس نشان می‌دهد مقادیر g هجز ثابت و تصادفی در تحقیقات ایران (۰/۶۴ مطالعه) و سوئیس (۰/۳۲ مطالعه) به ترتیب ۰/۶۲ و ۰/۷۳ برای ایران و ۰/۰۶ و ۰/۰۹ برای مطالعات انجام شده در سوئیس به دست آمد. در هر دو جامعه مقدار مجذور I بزرگتر از ۰/۹۰ است. بر این اساس اندازه اثرهای تصادفی مد نظر قرار می‌گیرد. مقادیر g هجز در جامعه سوئیس بسیار خفیف و در جامعه ایرانی در کران بالای متوسط به دست آمده و تفاوت اثرگذاری‌ها بسیار عمیق است.

نتیجه‌گیری: بر این اساس اندازه اثر به دست آمده در پژوهش‌های صورت گرفته در بازه کوچک قرارگرفته است. درمانگران در فرایند درمان افزون بر رویکردهای درمانی باید به عوامل مغفول مانده که در این مقاله تشریح شده است توجه داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی، فراتحلیل.

مقدمه

روابط عاشقانه و ازدواج سالم به عنوان یک رابطه بین فردی مهم و منبع پایدار حمایت اجتماعی به شمار می‌آید (شیونگ، ژو، یان، ژائو، دنگ و هو^۱، ۲۰۲۲؛ لی و فانگ^۲، ۲۰۱۴). رابطه زناشویی برای رفاه بزرگسالان، خانواده‌ها و کودکان حیاتی است (استنلی، کارلسون، رودز، مارکمن، ریچی و هاوکینز^۳، ۲۰۲۲؛ فینچام و بیچ^۴، ۲۰۱۰). وضعیت رابطه زناشویی از طریق سازه‌هایی مانند کیفیت زناشویی، رضایت، سازگاری، صمیمیت، تعارض، ناسازگاری و پریشانی سنجیده می‌شود. سازه‌های فوق به دلیل نقشی که در پیش‌بینی پیامدهای روانی در رابطه زناشویی دارند از اهمیت بالایی برخوردار هستند (ثناگویی زاده، ۱۴۰۲؛ مجدوبی و فورست‌مایر^۵، ۲۰۲۲؛ مارگلیشن، اشنیویند، ویولت و اریگ-کیلو^۶، ۲۰۱۷). شواهدی نشان می‌دهد که اختلافات تأثیر منفی بر سلامت جسمی، روانی-اجتماعی و خانوادگی افراد می‌گذارند که منجر به افسردگی، اختلالات خوردن، اختلاف و انحلال رابطه زناشویی، پریشانی روانی، افکار خودکشی و آسیب‌های اجتماعی می‌شود (استادلمن، سن، فورستر، راوخ اندرگ، ناسبک، جانسون، ایوانسکی، زیمرمن و بودنمن^۷، ۲۰۲۳؛ بیزلی و آگر^۸، ۲۰۱۹؛ مایر^۹، ۲۰۱۵؛ ونوک، گرینبرگ و دولهانتی^{۱۰}، ۲۰۱۵). این در حالی است که روابط پایدار و مستمر بهزیستی عاطفی، موفقیت در کار، عادات بهداشتی بهتر، هزینه‌های کم‌تر و زندگی

1. Xiong, Zhou, Yan, Zhao, Deng, & Hu

2. Li, & Fung

3. Stanley, Carlson, Rhoades, Markman, Ritchie, & Hawkins

4. Fincham, & Beach

5. Majzoubi, & Forstmeier

6. Margelisch, Schneewind, Violette, & Errig-Chiello

7. Stadelmann, Senn, Forster, Rauch-Anderegg, Nussbeck, Johnson, Iwanski, Zimmermann, & Bodenmann

8. Beasley, & Ager

9. Maier

10. Wnuk, Greenberg, & Dolhanty

طولانی‌تر را سبب می‌شوند (هولت لونستاد^۱، ۲۰۱۸؛ کیکولت گلیزر و ویلسون^۲، ۲۰۱۷). ایجاد و حفظ روابط چالش برانگیز است؛ با این وجود اختلاف و انحلال رابطه رایج و پرهزینه است. بنابراین شناسایی مداخلات مؤثر برای رفع نیازهای مختلف زوج‌ها و پیشگیری از ناراحتی آنها ضروری است (امانی و حسینی، ۱۴۰۲؛ بردبری و بودنمن^۳، ۲۰۲۰). یکی از راه‌های کمک به زوج‌ها برای توسعه و حفظ روابط سالم، ارائه آموزش از طریق زوج‌درمانی است (استنلی و همکاران، ۲۰۲۲). محققان با اشاره به اهمیت برنامه‌های پیشگیری از پریشانی رابطه زوجی استفاده از مداخلات رایج را توصیه کرده‌اند (یارالهی، کریمی و اسدالهی^۴، ۲۰۲۱؛ بدر و آسیتلی^۵، ۲۰۱۷؛ زیمپ، میلک، کامینگز، کانا و بوزمن^۶، ۲۰۱۶؛ هالفورد، سندرز و برنز^۷، ۲۰۰۱). یکی از جامع‌ترین مداخلات زوج محور، آموزش تقویت مقابله با زوج‌ها^۸ (CCET) است که خود یک برنامه پیشگیری از پریشانی مبتنی بر شواهد و با تمرکز بر مسائل استرس فردی و زوجی و مهارت‌های مقابله‌ای زوج‌ها ارائه شده است (بوزمن و شانتینات^۹، ۲۰۰۴). زوج‌ها در معرض استرس و یا زوج‌هایی که از اولین نشانه‌های بحران رنج می‌برند؛ می‌توانند در این برنامه شرکت کنند (بودنمن و رندال^{۱۰}، ۲۰۱۲). آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی یکی از اولین برنامه‌های آموزشی است که از ارتباطات سازنده فراتر می‌رود و به آموزش مهارت‌های فردی و دونفره برای مقابله با استرس در زوج‌ها می‌پردازد (هیلفورد و بوزمن، ۲۰۱۳؛ بوزمن، بردبری و پیت^{۱۱}، ۲۰۰۸؛ لیدرمن، بوزمن و کانا^{۱۲}، ۲۰۰۷). در آموزش تقویت مقابله با زوج‌ها از چندین عنصر

1. Holt-Lunstad
2. Kiecolt-Glaser, & Wilson
3. Bradbury, & Bodenmann,
4. Yarelahi, Karimi, & Asadollahi
5. Badr, Acitelli
6. Zemp, Milek, Cummings, Cana, & Bozeman
7. Halford, Sanders, & Behrens
8. Couples Coping Enhancement Training (CCET)
9. Bodenmann, & Shantinath
10. Bodenmann, & Randall
11. Bozeman, Bradbury, & Piet
12. Lederman, T., Bozeman, G., & Cana, A

تعلیمی استفاده می‌شود: سخنرانی‌های کوتاه همراه با نمونه‌های ویدیویی، ارزیابی‌های تشخیصی (ارزیابی سطح استرس ادراک شده، مقابله فردی، مقابله دونفره، ارتباطات)، آزمون برای تعیین مهارت زوج بر مطالب آموزشی، نمایش سبک‌های حل مسئله مؤثر و غیر مؤثر، مدل ارتباط مؤثر و مهارت‌های مقابله‌ای دوتایی است (زیمپ و همکاران، ۲۰۱۶).

کارایی برنامه آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی به طور مکرر پشتیبانی شده است (زیمپ و همکاران، ۲۰۱۷؛ سیم، فریستد، کوردیه، کوزمینسکی و فالکمر^۱، ۲۰۱۹؛ لیدرمن و همکاران، ۲۰۰۷؛ هیلفورد و همکاران، ۲۰۰۱). هدف آن کمک به زوج‌ها برای یادگیری مهارت‌های مرتبط با حل مسئله، مدیریت استرس، خودافشایی عاطفی زوج‌ها، گوش دادن همدلانه و رفتارهای مقابله‌ای دوتایی است (سهرابی، میکائیلی، عطادخت و نریمانی، ۱۳۹۸؛ بودنمن و زندال، ۲۰۲۰؛ بودنمن، ۲۰۱۰). عناصر خلاقانه این برنامه با تمرکز بر کمک به زوج‌ها، بهبود استرس فردی، به‌کارگیری راهبردهای مقابله‌ای، فنون گوش دادن، برقراری ارتباط زناشویی، افزایش مهارت‌های دوگانه همسازی با محیط و حل تعارض، مدیریت استرس شخصی، حساس نمودن زوج‌ها به مفاهیم عدالت و احترام در رابطه، بهبود روابط و مهارت‌های حل مسئله که در نهایت، یاری‌گر زوج‌ها در کسب تجربه رضایت بیشتر و استرس کمتر است (لیو، ژانگ و ژانگ^۲، ۲۰۲۳؛ بودنمن و شانتینات، ۲۰۰۴). از مزایای دیگر این آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی می‌توان به چند فرهنگی بودن، جذب مردان، کار با زوج‌های ناسازگار و با سطح اقتصادی پایین است (لاونر و بردبری^۳، ۲۰۱۷). با این حال، توانایی کنار آمدن زوج‌ها با هم می‌تواند اثرات منفی استرس بر روابط آنها را کاهش و انسجام آنها را تقویت کند، همچنین به ایجاد اعتماد و صمیمیت در بین زوج‌ها کمک کند (شرل، روث و زیمپ^۴، ۲۰۲۲؛ بودنمن و همکاران، ۲۰۱۰).

1. Sim, Fristedt, Cordier, Vaz, Kuzminski, R., & Falkmer
 2. Liu, Zhang, & Zhang
 3. Lavner, & Bradbury
 4. Schirl, Ruth, & Zemp

برنامه آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی مبتنی بر نظریه‌های یادگیری اجتماعی، نظریه انسان‌گرایانه و براساس دانشی تهیه است که شایستگی‌های ارتباطی را از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت زناشویی قلمداد می‌کند (کارنی و بردبری^۱، ۱۹۹۵). این برنامه مبتنی بر سه رویکرد پژوهشی مهم از جمله (استرس بین زوج‌ها، زندگی زناشویی و تعاملات اجتماعی) است، همچنین اثربخشی آن در بهبود روابط، انطباق با محیط و رضایت زناشویی مورد حمایت قرار گرفته است (فالکونیر^۲، ۲۰۱۵). به زوج‌ها کمک می‌کند تا با شناسایی، بیان و مدیریت موقعیت‌های استرس‌زا بپردازند. فنون آموزش تقویت مقابله زوج‌ها شامل آموزش مدیریت زمان، استراحت تدریجی عضلانی و تمرین‌های بازی نقش می‌باشد (وینر، بدویا، گویال، گوردون، دویچ و وایدمن^۳، ۲۰۲۳). بر اساس رویکرد برنامه، مقابله فردی و زوجی نقش مهمی در کیفیت و پایداری رابطه زناشویی دارد (علی‌پور، سپهریان‌آذر، سلیمانی و مکاریان، ۱۳۹۷؛ عیسی‌نژاد و علیزاده، ۱۳۹۹؛ برتسچی، مایر و بودنمن^۴، ۲۰۲۱؛ بودنمن و شانتینات، ۲۰۰۴). برنامه آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی در جوامع و فرهنگ‌های مختلف، در میان زوج‌ها دگرجنس‌گرا و همجنس‌گرایی که در معرض خطر، آسیب و استرس به کار گرفته و کارایی آن تایید شده است (جانسون-فیت، راندال، بودنمن، لبو، چمبرز و برونلین^۵، ۲۰۱۸).

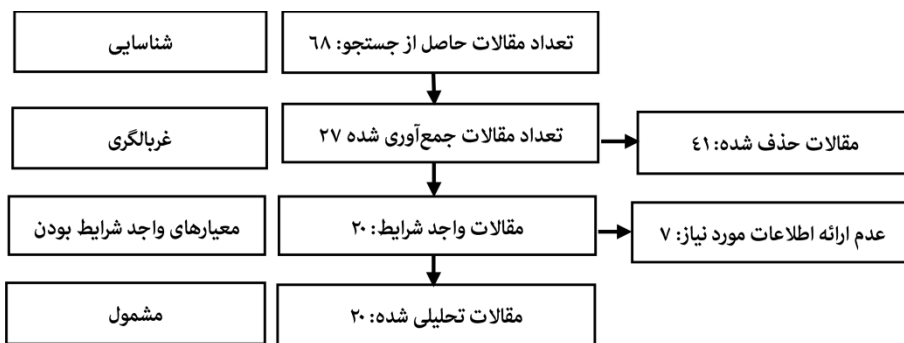
با توجه به نتایج تحقیقات در زمینه کارایی برنامه آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی و ناهمخوانی در نتایج این تحقیقات، پژوهش حاضر درصدد است که با استفاده از روش فراتحلیل و با ترکیب کردن نتایج مطالعات به این سؤال پاسخ دهد که آیا آموزش برنامه تقویت مقابله‌ای زوجی اثربخش است؟

1. Karney, & Bradbury
2. Falconier
3. Wiener, Bedoya, Goyal, Gordon, Deutch, & Widemann
4. Bertschi, Meier, F., & Bodenmann
5. Johnson-Fait, Randall, Bodenmann, Lebow, Chambers, A., & Breunlin

روش پژوهش

این پژوهش به روش فراتحلیل انجام شد. جامعه آماری در این پژوهش شامل ۶۸ پژوهش داخلی و خارجی در حوزه روان‌شناسی و مشاوره در طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ بود. پژوهش‌های منتخب از حیث روش‌شناسی (جامعه، نمونه، روایی و پایایی ابزارها، روش تحلیل آماری و صحیح بودن محاسبات) ملاک‌های ورود برای این پژوهش را داشتند. پایگاه‌های علمی جستجو اطلاعات شامل پایگاه اطلاعات علمی (SID)، پایگاه اطلاعات نشریات ایران (Magiran) و پایگاه مجلات تخصصی نور (Norma's) برای مقالات داخلی؛ همچنین پایگاه‌های ساینس دایرکت (sciencedirect.com)، وایلی (wiley.com)، اسپرینگر (link.springer.com)، تیلوراندفرانسیس (tandfonline.com)، جی‌ستور (jstor.org)، ای‌پی‌ای (APA) و گوگل اسکالر (Google Scholar) است. کلید واژه جستجو آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی (CCET) بود.

ملاک‌های ورود شامل (۱) پژوهش‌های که به بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی پرداخته بودند. (۲) پژوهش‌های که آماره‌های میانگین و انحراف استاندارد در پس‌آزمون و پیش‌آزمون گروه کنترل و گروه آزمایش گزارش کرده بودند. (۳) پژوهش‌های که از نوع آزمایشی یا نیمه‌آزمایشی بودند. (۴) پژوهش‌های داخلی و خارجی که در بازه زمانی سال (۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲) انجام شده بودند. (۵) پژوهش‌های که به زبان فارسی و انگلیسی چاپ شده بودند. ملاک خروج پژوهش شامل پژوهش‌های بود که به صورت توصیفی، مروری و به زبانی غیر از فارسی و انگلیسی انجام شده بود. روش نمونه‌گیری این پژوهش با توجه به ملاک‌های ورود و خروج در نظر گرفته شده که از بین ۶۸ پژوهش موجود که براساس نمودار (PRISMA) ۲۰ مورد از آنها تایید شدند و در جدول ۱ گزارش تفصیلی آنها موجود است؛ انجام شد.

نمودار ۱. نمودار جریان‌ی موارد ترجیحی در گزارش مقاله‌های منظم و فرا تحلیلی

یافته‌ها

مشخصات پژوهش‌هایی که قابلیت انجام فرا تحلیلی را داشته‌اند در جدول ۱ گزارش شده است. جدول ۲ میانگین اندازه اثر مطالعات اثربخشی آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مشخصات پژوهش‌هایی که در فرا تحلیلی بررسی شدند

کد	۱	۲	۳	۴
پژوهشگران	بردی اوزونی-دوجی و همکاران	سودانی و همکاران	علی پور و همکاران	عیسی نژاد و عزیززاده
عنوان پژوهش	اثربخشی برنامه تقویت مقابله زوجی بر کیفیت ارتباط	اثربخشی تقویت مقابله زوجی بر سبک‌های حل تعارض، گفتگوی غیر مؤثر و امنیت صمیمانه	مقایسه اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد و تقویت مقابله زوجی بر اضطراب سلامتی و سبک زندگی	اثربخشی تقویت مقابله زوجی بر سازگاری زناشویی
سال	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۹۷	۱۳۹۹
کشور	ایران	ایران	ایران	ایران
نمونه	۲۴ نفر	۳۰ نفر	۴۵ نفر	۱۴ زوج
متغیر مرجع	سازگاری زناشویی	مقابله زوجی، سبک حل تعارض، گفتگو غیر مؤثر و امنیت صمیمانه	اضطراب سلامتی و سبک زندگی مثبت	سازگاری زناشویی و راهبردهای مقابله‌ای
پایگاه علمی	Magi ran	Magi ran	SID	Norma's

جدول ۱. مشخصات پژوهش‌هایی که در فراتحلیل بررسی شدند

کد	۵	۶	۷	۸
پژوهشگران	علیزاده و عیسی نژاد	یارالهی و همکاران	منیریان و همکاران	بودنمن و همکاران
عنوان	مقایسه اثربخشی	مهارت‌های مقابله‌ای	اثربخشی تقویت مقابله	اثربخشی تقویت مقابله
پژوهش	تقویت مقابله‌ی زوجی و برنامه دوشادوش هم بر استرس و رضایت زناشویی	همسران باعث ارتقای کیفیت زندگی و سازگاری می‌شود؟	زوجی بر استرس و مقابله زوجی	زوجی بر دلزدگی زناشویی
سال	۱۴۰۰	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۰۱
کشور	ایران	ایران	ایران	سوئیس
نمونه	۲۱ زوج	۷۵ زوج	۷۰ زوج	۱۴۳ زوج
متغیر	استرس زناشویی و رضایت زناشویی	مقابله زوجی خود و همسر، علائم روانی، علائم جسمی و علائم جنسی	مشکلات باروری و راهبردهای مقابله‌ای	مشاهده، لطافت، همکاری و ارتباط، رضایت زناشویی، جدایی و مشکلات رابطه
مرجع				
پایگاه علمی	Norma's	tandfonline.com	اسکالر	APA

جدول ۱. مشخصات پژوهش‌هایی که در فراتحلیل بررسی شدند

کد	۹	۱۰	۱۱	۱۲
پژوهشگران	بودنمن و همکاران	بودنمن و همکاران	بیعت و همکاران	لدرمن و همکاران
عنوان	اثربخشی رویکرد متمرکز بر مقابله	بهبود سازگاری دونفره با رویکرد استرس محور	آیا تقویت مقابله زوجی می‌تواند بهزیستی را بهبود بخشد؟	اثربخشی تقویت مقابله زوجی
پژوهش				بر بهبود کیفیت روابط
سال	۲۰۰۲	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۷
کشور	سوئیس	سوئیس	سوئیس	سوئیس
نمونه	۱۴۳ زوج	۱۱۸ زوج	۱۱۸ زوج	۱۰۰ زوج
متغیر	مقابله‌ای فردی، نشخوار، خودگفتاری مثبت، حل مسئله، بیان احساسات منفی، تسکین منفی و اجتناب	رضایت از رابطه و افکار جدایی	رضایت زناشویی، بهزیستی روان شناختی، بهزیستی جسمانی	مقابله دوگانه، رفتار والدین و ارتباطات
مرجع				
پایگاه علمی	APA	اسکالر	اسکالر	Sciencedirect.com

جدول ۱. مشخصات پژوهش‌هایی که در فراتحلیل بررسی شدند

کد	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
پژوهشگران	بودنمن و همکاران	شایر و همکاران	بودنمن و همکاران	زمپ و همکاران
عنوان پژوهش	اثربخشی برنامه فرزندپروری مثبت و تقویت مقابله	اثربخشی برنامه تقویت مقابله	تقویت مقابله زوجی بر مهارت‌های مقابله‌ای	چگونه برنامه‌های متمرکز بر زوج و والدین بر مشکلات رفتاری کودکان تأثیر می‌گذارد
سال	۲۰۰۸	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۶
کشور	سوئیس	سوئیس	سوئیس	سوئیس
نمونه	۱۰۰ زوج	۱۰۹ زوج	۵۰ زوج	۵۰ زوج
متغیر مرجع	رفتار والدین و کودکان	مقابله دوگانه، ارتباطات، زناشویی، بهزیستی، رضایت از زندگی، فرسودگی شغلی	مهارت‌های ارتباطی و مهارت‌های مقابله‌ای	مشکلات رفتاری کودکان
پایگاه علمی	Sciencedirect.com	wiley.com	tandfonline.com	link.springer.com

جدول ۱. مشخصات پژوهش‌هایی که در فراتحلیل بررسی شدند

کد	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
پژوهشگران	زمپ و همکاران	زمپ و همکاران	هیلمپرت و همکاران	امیدیان و همکاران
عنوان پژوهش	آموزش رابطه زوجی از طریق مداخله مبتنی بر زوج	روابط متقابل طولی بین مقابله دیادیک و تعارض زناشویی	بهبود شادی شخصی از طریق مداخله مبتنی بر زوج	اثربخشی آموزش تقویت مقابله زوج‌ها بر سازگاری زناشویی
سال	۲۰۱۷	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۹
کشور	سوئیس	سوئیس	سوئیس	ایران
نمونه	۸۰ زوج	۵۰ زوج	۱۷۶ زوج	۳۶ زوج
متغیر مرجع	دغدغه اجتماعی، نگرانی جنسی، نگرانی رابطه، نیاز به پدر و مادر شدن، رد سبک زندگی بدون کودک، استرس و مقابله زوجی	رفتار مشکل‌ساز کودک، مشکلات و تعارض والدین	شادی شخصی و ارتباطات زناشویی	سازگاری زناشویی
پایگاه علمی	APA	link.springer.com	link.springer.com	اسکالر

جدول ۲. یافته‌های فراتحلیل بر اساس شاخص‌های اندازه اثر

متغیر وابسته	شاخص g		فاصله اطمینان ۹۵٪		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	z	p	رتبه
	حد	پایین	حد	بالا								
سازگاری	۰٫۲۴۵	۰٫۱۴۲	۰٫۰۶۷	۰٫۶۲۳	۰٫۲۴۳۲	۰٫۰۱۵	۱۳					
	۰٫۵۳۰	۰٫۱۴۳	۰٫۲۴۹	۰٫۸۱۰	۳٫۶۹۴	۰٫۰۰۰	۱۳					
رفتار کودک	-۰٫۰۹۵	۰٫۱۴۱	-۰٫۳۷۲	۰٫۱۸۱	-۰٫۶۷۷	۰٫۴۹۹	۱۳					
	-۰٫۰۱۳	۰٫۱۴۱	-۰٫۲۸۹	۰٫۲۶۳	-۰٫۰۹۱	۰٫۹۲۷	۱۳					
	-۰٫۴۹۱	۰٫۱۴۳	-۰٫۷۷۱	-۰٫۲۱۰	-۳٫۴۳۱	۰٫۰۰۱	۱۳					
	-۰٫۴۵۶	۰٫۱۴۳	-۰٫۷۳۶	-۰٫۱۷۶	-۳٫۱۹۵	۰٫۰۰۱	۱۳					
	۰٫۲۳۲	۰٫۱۴۱	-۰٫۰۴۵	۰٫۵۰۹	۱٫۶۳۹	۰٫۱۰۱	۱۳					
صلاحیت والدگری	۰٫۶۷۴	۰٫۱۴۵	۰٫۳۹۰	۰٫۹۵۸	۴٫۶۵۲	۰٫۰۰۰	۱۳					
	۰٫۶۷۴	۰٫۱۴۵	۰٫۳۹۰	۰٫۹۵۸	۴٫۶۵۲	۰٫۰۰۰	۱۳					
	۰٫۲۳۲	۰٫۱۴۱	-۰٫۰۴۵	۰٫۵۰۹	۱٫۶۳۹	۰٫۱۰۱	۱۳					
	۰٫۱۷۶	۰٫۱۴۱	-۰٫۱۰۱	۰٫۴۵۳	۱٫۲۴۷	۰٫۲۱۲	۱۳					
	۰٫۰۷۹	۰٫۱۴۱	-۰٫۱۹۷	۰٫۳۵۵	۰٫۵۶۰	۰٫۵۷۶	۱۳					
	۰٫۱۲۸	۰٫۱۴۱	-۰٫۱۴۹	۰٫۴۰۴	۰٫۹۰۶	۰٫۳۶۵	۱۳					
	۰٫۳۲۶	۰٫۱۴۲	۰٫۰۴۸	۰٫۶۰۴	۲٫۳۰۰	۰٫۰۲۱	۱۳					
	۰٫۱۸۰	۰٫۱۴۱	-۰٫۰۹۷	۰٫۴۵۶	۱٫۲۷۳	۰٫۲۰۳	۱۳					
	۰٫۲۴۶	۰٫۱۴۱	-۰٫۰۳۱	۰٫۵۲۴	۱٫۷۴۳	۰٫۰۸۱	۱۳					
	۰٫۲۵۸	۰٫۱۴۱	-۰٫۰۱۹	۰٫۵۳۶	۱٫۸۲۷	۰٫۰۶۸	۱۳					
	۰٫۱۰۵	۰٫۱۴۱	-۰٫۱۷۲	۰٫۳۸۱	۰٫۷۴۳	۰٫۴۵۷	۱۳					
	۰٫۰۷۶	۰٫۱۴۱	-۰٫۲۰۰	۰٫۳۵۲	۰٫۵۳۹	۰٫۵۹۰	۱۳					
	۰٫۲۵۷	۰٫۱۴۱	-۰٫۰۲۰	۰٫۵۳۴	۱٫۸۱۶	۰٫۰۶۹	۱۳					
۰٫۱۲۶	۰٫۱۴۱	-۰٫۱۵۰	۰٫۴۰۳	۰٫۸۹۵	۰٫۳۷۱	۱۳						
۰٫۱۴۷	۰٫۱۴۱	-۰٫۱۳۰	۰٫۴۲۳	۱٫۰۴۱	۰٫۲۹۸	۱۳						

رتبه	متغیر وابسته	فاصله اطمینان ۹۵٪			شاخص g		
		حد بالا	حد پایین	z	مقدار g	S.E	واریانس
۱۲	رفتار والدین	۰٫۵۵۱	-۰٫۰۰۴	۱٫۹۳۴	۰٫۲۷۴	۰٫۱۴۲	۰٫۰۲۰
۱۲		۰٫۳۸۸	-۰٫۱۶۵	۰٫۷۹۰	۰٫۱۱۱	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲		۰٫۴۲۵	-۰٫۱۲۸	۱٫۰۵۴	۰٫۱۴۹	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲		۰٫۳۵۷	-۰٫۱۹۵	۰٫۵۷۳	۰٫۰۸۱	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲		۶٫۵۷۸	۵٫۲۹۱	۱۸٫۰۶۷	۵٫۹۳۴	۰٫۳۲۸	۰٫۱۰۸
۱۲		۰٫۹۹۷	۰٫۴۲۷	۴٫۹۰۰	۰٫۷۱۲	۰٫۱۴۵	۰٫۰۲۱
۱۲		۰٫۴۹۶	-۰٫۰۵۸	۱٫۵۵۲	۰٫۲۱۹	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲		۰٫۳۵۵	-۰٫۱۹۷	۰٫۵۵۹	۰٫۰۷۹	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲	مقابله زوجی	۱٫۰۵۱	۰٫۴۷۹	۵٫۲۴۰	۰٫۷۶۵	۰٫۱۴۶	۰٫۰۲۱
۱۲		۰٫۱۶۰	-۰٫۳۹۳	-۰٫۸۲۸	-۰٫۱۱۷	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲		-۰٫۳۵۴	-۰٫۹۲۰	-۴٫۴۱۱	-۰٫۶۳۷	۰٫۱۴۴	۰٫۰۲۱
۱۲		۱٫۱۴۷	۰٫۵۶۹	۵٫۸۲۷	۰٫۸۵۸	۰٫۱۴۷	۰٫۰۲۲
۱۲	ارتباطات	۰٫۰۵۷	-۰٫۴۹۷	-۱٫۵۵۷	-۰٫۲۲۰	۰٫۱۴۱	۰٫۰۲۰
۱۲		۰٫۶۱۰	۰٫۰۵۴	۲٫۳۴۱	۰٫۳۳۲	۰٫۱۴۲	۰٫۰۲۰
۱۲		-۰٫۲۰۳	-۰٫۷۶۳	-۳٫۳۸۱	-۰٫۴۸۳	۰٫۱۴۳	۰٫۰۲۱
۱۲		۰٫۵۴۲	-۰٫۰۱۲	۱٫۸۷۳	۰٫۲۶۵	۰٫۱۴۲	۰٫۰۲۰
۱۹	شادی شخصی	۰٫۵۷۱	۰٫۱۴۸	۳٫۳۲۶	۰٫۳۵۹	۰٫۱۰۸	۰٫۰۱۲
۱۹		۰٫۳۴۸	-۰٫۰۷۳	۱٫۲۷۹	۰٫۱۳۷	۰٫۱۰۷	۰٫۰۱۲
۱۹	ارتباطات	۰٫۵۵۶	۰٫۱۳۳	۳٫۱۹۱	۰٫۳۴۵	۰٫۱۰۸	۰٫۰۱۲
۱۹		۰٫۲۵۳	-۰٫۱۶۷	۰٫۴۰۴	۰٫۰۴۳	۰٫۱۰۷	۰٫۰۱۱

متغیر وابسته	شاخص g		فاصله اطمینان ۹۵٪		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	z	p	تفسیر
	حد	حد بالا	حد	حد بالا								
رضایت	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۰۰۰	۸
	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۱۲۰	۰٫۰۰۰	۸
	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۰۰۱	۸
	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۰۲۹	۸
	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۲۳۷	۸
	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۴	۸
	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۰۰۳	۸
	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۰۰۴	۸
مشکلات رابطه	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۰۴۳	۸
	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۰۴۳	۸
	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۰۱۷	۸
	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۰۰۱	۸
	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۱۱۹	۰٫۰۱۳	۸
	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۱۲	۸
مقابله زوجی	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۰۰۱	۱۰
	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۰۱۷	۱۰
	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۰۱۸	۱۰
	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۹۳	۱۰
	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۰۱۱	۱۰
	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۰۰۲	۱۰
	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۰۳۲	۱۰
	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۱٫۰۰۰	۱۰
	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۳۰۷	۱۰
	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۱۳۱	۰٫۰۰۳	۱۰
	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۰۲	۱۰
	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۱۳۰	۰٫۰۵۴۰	۱۰

رتبه	متغیر وابسته	شاخص g			فاصله اطمینان ۹۵٪		
		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	z
۱۰	سازگاری	۰٫۲۷۱-	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۵۲۶-	۰٫۰۱۵-	۰٫۰۳۸
۱۰		۰٫۲۲۸-	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۴۸۳-	۰٫۰۲۷	۰٫۰۸۰
۱۰		۰٫۳۱۰-	۰٫۱۳۱	۰٫۱۷	۰٫۵۶۶-	۰٫۰۵۴-	۰٫۰۱۸
۱۰		۰٫۳۶۵-	۰٫۱۳۱	۰٫۱۷	۰٫۶۲۲-	۰٫۱۰۹	۰٫۰۰۵
۱۱	رضایت	۰٫۴۵۹	۰٫۱۳۱	۰٫۱۷	۰٫۲۰۱	۰٫۷۱۶	۰٫۰۰۰
۱۱		۰٫۱۰۸	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۱۴۶-	۰٫۳۶۳	۰٫۴۰۴
۱۱	بهبودی روانی	۰٫۲۶۴-	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۵۲۰-	۰٫۰۰۹-	۰٫۰۴۳
۱۱		۰٫۲۵۹-	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۵۱۵-	۰٫۰۰۴-	۰٫۰۴۷
۱۱	بهبودی جسمی	۰٫۲۸۹	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۰۳۳	۰٫۵۴۴	۰٫۰۲۷
۱۱		۰٫۱۶۲	۰٫۱۳۰	۰٫۱۷	۰٫۰۹۲-	۰٫۴۱۷	۰٫۲۱۱
۹	اجتناب	۰٫۲۸۰-	۰٫۱۱۹	۰٫۱۴	۰٫۵۱۳-	۰٫۰۴۸-	۰٫۰۱۸
۹		۰٫۱۱۷-	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۳۴۹-	۰٫۱۱۴	۰٫۳۲۱
۹	تسکین منفی	۰٫۴۲۶	۰٫۱۱۹	۰٫۱۴	۰٫۱۹۲	۰٫۶۶۰	۰٫۰۰۰
۹		۰٫۰۱۸	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۲۱۳-	۰٫۲۴۹	۰٫۸۷۹
۹	بیان منفی احساسات	۰٫۱۸۹-	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۴۲۱-	۰٫۰۴۳	۰٫۱۱۰
۹		۰٫۰۸۴-	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۳۱۵-	۰٫۱۴۸	۰٫۴۷۸
۹	خودگفتاری مثبت	۰٫۳۰۲-	۰٫۱۱۹	۰٫۱۴	۰٫۵۳۵-	۰٫۰۷۰-	۰٫۰۱۱
۹		۰٫۲۶۰-	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۴۹۲-	۰٫۰۲۷	۰٫۰۲۸
۹	حل مسئله	۰٫۴۲۳	۰٫۱۱۹	۰٫۱۴	۰٫۱۸۹	۰٫۶۵۷	۰٫۰۰۰
۹		۰٫۱۶۶	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۰۶۶-	۰٫۳۹۷	۰٫۱۶۱
۹	نشخوار	۰٫۳۹۸	۰٫۱۱۹	۰٫۱۴	۰٫۱۶۴	۰٫۶۳۱	۰٫۰۰۱
۹		۰٫۱۵۰	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۰۸۱-	۰٫۳۸۲	۰٫۲۰۳
۹	مقابله زوجی	۰٫۶۱۹-	۰٫۱۲۱	۰٫۱۵	۰٫۸۵۵-	۰٫۳۸۲	۰٫۰۰۰
۹		۰٫۲۲۵-	۰٫۱۱۸	۰٫۱۴	۰٫۴۵۷-	۰٫۰۰۷	۰٫۰۵۷

تعداد	متغیر وابسته	شاخص g			فاصله اطمینان ۹۵٪		
		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	p
۱۷	مقابله زوجی	۰,۰۷۶	۰,۱۵۷	۰,۰۱۵	-۰,۲۳۳	۰,۳۸۴	۰,۶۳۱
۱۷		۰,۰۳۹	۰,۱۵۷	۰,۰۲۵	-۰,۲۶۹	۰,۳۴۸	۰,۸۰۳
۱۷		۰,۰۶۸	۰,۱۵۷	۰,۰۲۵	-۰,۲۴۱	۰,۳۷۷	۰,۶۶۵
۱۷		۰,۵۸۸	۰,۱۶۱	۰,۰۲۶	۰,۲۷۲	۰,۹۰۳	۰,۰۰۰
۱۷		۰,۰۵۷	۰,۱۵۷	۰,۰۲۵	-۰,۲۵۱	۰,۳۶۶	۰,۷۱۵
۱۷		۰,۶۵۰	۰,۱۶۲	۰,۰۲۶	۰,۳۳۳	۰,۹۶۷	۰,۰۰۰
۱۷	رضایت	۰,۱۲۲	۰,۱۵۸	۰,۰۲۵	-۰,۱۸۷	۰,۴۳۱	۰,۴۳۹
۱۷		۰,۰۶۳	۰,۱۵۷	۰,۰۲۵	-۰,۲۴۵	۰,۳۷۲	۰,۶۸۷
۱۴	فروشدگی	-۰,۳۲۱	۰,۱۳۶	۰,۰۱۸	-۰,۵۸۸	-۰,۰۵۵	۰,۰۱۸
۱۴		-۱,۶۷۹	۰,۱۵۷	۰,۰۲۵	-۱,۹۸۷	۱,۳۷۱	۰,۰۰۰
۱۴	مقابله زوجی	۰,۳۶۲	۰,۱۳۶	۰,۰۱۹	۰,۰۹۶	۰,۶۲۹	۰,۰۰۸
۱۴		۰,۳۹۵	۰,۱۳۶	۰,۰۱۹	۰,۱۲۷	۰,۶۶۲	۰,۰۰۴
۱۴	فشار	-۰,۲۵۲	۰,۱۳۶	۰,۰۱۸	-۰,۵۱۷	۰,۰۱۴	۰,۰۶۳
۱۴		-۰,۱۱۵	۰,۱۳۵	۰,۰۱۸	-۰,۳۸۰	۰,۱۴۹	۰,۳۹۳
۱۴	رضایت	۰,۳۰۳	۰,۱۳۶	۰,۰۱۸	۰,۰۳۷	۰,۵۶۹	۰,۰۲۶
۱۴		۰,۳۹۶	۰,۱۳۶	۰,۰۱۹	۰,۱۲۹	۰,۶۶۳	۰,۰۰۴
۱۴	ارتباطات	۰,۶۳۱	۰,۱۳۸	۰,۰۱۹	۰,۳۶۰	۰,۹۰۲	۰,۰۰۰
۱۴		۰,۳۳۹	۰,۱۳۶	۰,۰۱۸	۰,۰۷۲	۰,۶۰۵	۰,۰۱۳
۱۴	بهبود	۰,۱۳۰	۰,۱۳۵	۰,۰۱۸	-۰,۱۳۵	۰,۳۹۵	۰,۳۳۶
۱۴		۰,۰۸۸	۰,۱۳۵	۰,۰۱۸	-۰,۱۷۶	۰,۳۵۳	۰,۵۱۳
۶	مقابله زوجی	۱,۳۱۳	۰,۱۷۹	۰,۰۳۲	۰,۹۶۲	۱,۶۶۵	۰,۰۰۰
۶		۰,۹۰۲	۰,۱۷۱	۰,۰۲۹	۰,۵۶۷	۱,۲۳۶	۰,۰۰۰
۶		۱,۵۴۲	۰,۱۸۵	۰,۰۳۴	۱,۱۷۹	۱,۹۰۵	۰,۰۰۰
۶		۱,۱۲۷	۰,۱۷۵	۰,۰۳۱	۰,۷۸۴	۱,۴۷۰	۰,۰۰۰

رتبه	متغیر وابسته	شاخص g			فاصله اطمینان ۹۵٪		
		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	z
۶	وازوموتور	۰٫۸۰۰	۰٫۱۶۹	۰٫۰۲۹	۰٫۴۶۹	۱٫۱۳۱	۴٫۷۳۸
۶	روانی	۱٫۰۸۹	۰٫۱۷۴	۰٫۰۳۰	۰٫۷۴۸	۱٫۴۳۱	۶٫۲۵۱
۶	جنسی	۱٫۸۵۳	۰٫۱۹۵	۰٫۰۳۸	۱٫۴۷۲	۲٫۲۳۴	۹٫۵۲۶
۶	جسمی	۱٫۴۰۳	۰٫۱۸۲	۰٫۰۳۳	۱٫۰۴۷	۱٫۷۵۹	۷٫۷۲۹
۶	کیفیت زندگی	۱٫۵۳۱	۰٫۱۸۵	۰٫۰۳۴	۱٫۱۶۹	۱٫۸۹۴	۸٫۲۷۸
۷	نیاز به پدر و مادر شدن	۰٫۰۸۶	۰٫۱۶۹	۰٫۰۲۹	-۰٫۲۴۶	۰٫۴۱۸	۰٫۵۰۸
۷	رد سبک زندگی بدون کودک	۰٫۱۲۲	۰٫۱۶۹	۰٫۰۲۹	-۰٫۲۱۱	۰٫۴۵۴	۰٫۷۱۷
۷	نگرانی رابطه	۰٫۳۰۹	۰٫۱۷۰	۰٫۰۲۹	-۰٫۰۲۴	۰٫۶۴۳	۱٫۸۱۶
۷	نگرانی جنسی	۰٫۶۰۲	۰٫۱۷۳	۰٫۰۳۰	۰٫۲۶۳	۰٫۹۴۱	۳٫۴۷۶
۷	دغدغه اجتماعی	۰٫۶۴۰	۰٫۱۷۴	۰٫۰۳۰	۰٫۳۰۰	۰٫۹۸۰	۳٫۶۸۵
۷	استرس	۰٫۵۳۲	۰٫۱۷۲	۰٫۰۳۰	۰٫۱۹۴	۰٫۸۶۹	۳٫۰۸۵
۷	مقابله زوجی	۰٫۶۱۵	۰٫۱۷۳	۰٫۰۳۰	۰٫۲۷۵	۰٫۹۵۵	۳٫۵۴۷
۷	سازگاری	۰٫۴۱۴	۰٫۱۷۱	۰٫۰۲۹	۰٫۰۷۹	۰٫۷۵۰	۲٫۴۱۹
۷	اقوام و دوستان	۰٫۷۴۴	۰٫۱۷۵	۰٫۰۳۱	۰٫۴۰۱	۱٫۰۸۷	۴٫۲۴۹
۷	ارتباط	۰٫۵۹۳	۰٫۱۷۳	۰٫۰۳۰	۰٫۲۵۴	۰٫۹۳۲	۳٫۴۲۶
۷	استرس	۰٫۶۲۷	۰٫۱۷۳	۰٫۰۳۰	۰٫۲۸۷	۰٫۹۶۷	۳٫۶۱۳
۷	مدیریت مالی	۰٫۷۱۲	۰٫۱۷۵	۰٫۰۳۱	۰٫۳۷۰	۱٫۰۵۴	۴٫۰۷۷
۷	روابط جنسی	۰٫۴۱۹	۰٫۱۷۱	۰٫۰۲۹	۰٫۰۸۳	۰٫۷۵۴	۲٫۴۴۷
۷	اوقات فراغت	۰٫۱۹۸	۰٫۱۷۰	۰٫۰۲۹	-۰٫۱۳۵	۰٫۵۳۰	۱٫۱۶۴
۷	ازدواج و فرزندان	۱٫۲۹۲	۰٫۲۲۳	۰٫۰۵۰	۰٫۸۵۵	۱٫۷۲۹	۵٫۷۹۷
۵	ارتباط	۰٫۷۸۵	۰٫۳۸۲	۰٫۱۴۶	۰٫۰۳۷	۱٫۵۳۳	۲٫۰۵۷
۵	استرس	۱٫۳۰۶	۰٫۴۰۶	۰٫۱۶۵	۰٫۵۱۰	۲٫۱۰۳	۳٫۲۱۵
۵	مدیریت مالی	۲٫۵۹۱	۰٫۵۰۵	۰٫۲۵۵	۱٫۶۰۲	۳٫۵۸۰	۵٫۱۳۵
۵	روابط جنسی	۰٫۰۸۸	۰٫۳۶۷	۰٫۱۳۵	-۰٫۶۳۱	۰٫۸۰۸	۰٫۲۴۰
۵	اوقات فراغت	۰٫۹۱۶	۰٫۳۸۷	۰٫۱۵۰	۰٫۱۵۸	۱٫۶۷۴	۲٫۳۶۷
۵	ازدواج و فرزندان	۰٫۹۷۸	۰٫۳۹۰	۰٫۱۵۲	۰٫۲۱۵	۱٫۷۴۲	۲٫۵۱۲
۵	ازدواج و فرزندان	۰٫۸۶۱	۰٫۳۸۵	۰٫۱۴۸	۰٫۱۰۸	۱٫۶۱۵	۲٫۲۴۰

ردیف	متغیر وابسته	شاخص g			فاصله اطمینان ۹۵٪		
		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	z
۵	حل تعارض	۱,۳۵۴	۰,۴۰۹	۰,۱۶۷	۰,۵۵۲	۲,۱۵۶	۳,۳۱۰
۵	جهت‌گیری مذهبی	۰,۰۰۰	۰,۳۶۷	۰,۱۳۵	-۰,۷۱۹	۰,۷۱۹	۰,۰۰۰
۵	موضوعات شخصی	۲,۸۶۰	۰,۵۳۰	۰,۲۸۱	۱,۸۲۲	۳,۸۹۹	۵,۳۹۸
۴	همبستگی	-۴,۱۱۳	۰,۶۶۱	۰,۴۳۷	-۵,۴۰۸	-۲,۸۱۸	-۶,۲۲۴
۴	سرزنشگری	۱,۶۳۰	۰,۴۲۷	۰,۱۸۲	۰,۷۹۴	۲,۴۶۷	۳,۸۲۰
۴	ابراز محبت	-۱,۴۷۵	۰,۴۱۷	۰,۱۷۴	-۲,۲۹۲	-۰,۶۵۹	-۳,۵۴۱
۴	رویکرد سازنده	۶,۱۹۸	۰,۹۰۶	۰,۸۲۱	۴,۴۲۳	۷,۹۷۴	۶,۸۴۲
۴	تعارض	۵,۷۸۴	۰,۸۵۶	۰,۷۳۲	۴,۱۰۷	۷,۴۶۱	۶,۷۶۰
۴	اجتناب	۳,۱۰۷	۰,۵۵۴	۰,۳۰۷	۲,۰۲۱	۴,۱۹۳	۵,۶۰۷
۴	خود محوری	۲,۸۴۷	۰,۵۲۹	۰,۲۷۹	۱,۸۱۱	۳,۸۸۴	۵,۳۸۷
۴	رضایت	-۱,۴۳۸	۰,۴۱۴	۰,۱۷۲	-۲,۲۵۰	-۰,۶۲۶	-۳,۴۷۱
۴	سازگاری	۲,۱۵۵	۰,۴۶۶	۰,۲۱۸	۱,۲۴۱	۳,۰۶۹	۴,۶۲۰
۴	توافق	۲,۰۳۹۳	۲,۷۵۰	۷,۵۶۱	-۲۵,۷۸۳	۱۵,۰۰۴	-۷,۴۱۶
۳	اضطراب	-۱,۰۵۰	۰,۳۴۹	۰,۱۲۲	-۱,۷۳۴	-۰,۳۶۷	-۳,۰۱۳
۳	مسئولیت‌پذیری	۰,۲۶۳	۰,۳۲۷	۰,۱۰۷	-۰,۳۷۹	۰,۹۰۵	۰,۸۰۴
۳	مدیریت استرس	۲,۵۱۸	۰,۴۴۱	۰,۱۹۴	۱,۶۵۵	۳,۳۸۲	۵,۷۱۳
۳	رشد معنوی	-۱,۲۸۳	۰,۳۵۹	۰,۱۲۹	-۱,۹۸۷	-۰,۵۷۹	-۳,۵۷۱
۳	تغذیه	۰,۳۳۱	۰,۳۲۸	۰,۱۰۸	-۰,۳۱۲	۰,۹۷۵	۱,۰۰۹
۳	حمایت	۳,۹۰۰	۰,۵۶۳	۰,۳۱۸	۲,۷۹۶	۵,۰۰۵	۶,۹۲۲
۳	سبک زندگی	-۱,۲۱۸	۰,۳۵۶	۰,۱۲۷	-۱,۹۱۶	-۰,۵۲۰	-۳,۴۱۹
۳	ورزش	۰,۵۰۳	۰,۳۳۱	۰,۱۱۰	-۰,۱۴۷	۱,۱۵۲	۱,۵۱۷
۱	ابزار محبت	۰,۹۹۴	۰,۳۰۲	۰,۰۹۱	۰,۴۰۳	۱,۵۸۵	۳,۲۹۷
۱	همبستگی	۲,۰۱۲	۰,۳۵۰	۰,۱۲۳	۱,۳۲۵	۲,۶۹۹	۵,۷۴۲
۱	سازگاری	۶,۳۵۰	۰,۷۰۸	۰,۵۰۱	۴,۹۶۳	۷,۷۳۷	۸,۹۷۵
۱	رضایت	۰,۷۱۱	۰,۲۹۳	۰,۰۸۶	۰,۱۳۷	۱,۲۸۵	۲,۴۲۶
۱	توافق	۰,۹۱۷	۰,۲۹۹	۰,۰۸۹	۰,۳۳۱	۱,۵۰۲	۳,۰۶۶
۱۶	مسائل رفتاری فرزندان	-۰,۴۳۶	۰,۰۸۲	۰,۰۰۷	-۰,۵۹۶	-۰,۲۷۶	-۰,۳۲۹

رتبه	متغیر وابسته	فاصله اطمینان ۹۵٪			شاخص g		
		حد بالا	حد پایین	z	مقدار g	S.E	واریانس
۱۶		-۰,۱۱۴	-۰,۴۳۶	-۳,۳۵۰	-۰,۲۷۵	۰,۰۸۲	۰,۰۰۷
۱۶		۰,۶۷۹	۰,۲۳۸	۴,۰۷۹	۰,۴۵۹	۰,۱۱۲	۰,۰۱۳
۱۶		۰,۲۷۸	۰,۰۳۰	۲,۴۴۲	۰,۱۵۴	۰,۰۶۳	۰,۰۰۴
۱۶	والدگری	۰,۰۳۹	-۰,۴۶۵	-۲,۳۲۰	-۰,۲۵۲	۰,۱۰۹	۰,۰۱۲
۱۶		۰,۰۲۴	-۰,۳۴۸	-۱,۷۰۸	-۰,۱۶۲	۰,۰۹۵	۰,۰۰۹
۱۶	کیفیت رابطه	۰,۳۸۰	۰,۰۳۳	۲,۳۳۴	۰,۲۰۷	۰,۰۸۹	۰,۰۰۸
۱۶		۰,۴۱۸	-۰,۱۰۸	۱,۱۵۷	۰,۱۵۵	۰,۱۳۴	۰,۰۱۸
۱۸		۰,۲۰۲	۰,۰۸۴-	۰,۸۰۷	۰,۰۵۹	۰,۰۷۳	۰,۰۰۵
۱۸		۰,۰۹۰	-۰,۴۴۹	-۲,۹۴۸	-۰,۲۷۰	۰,۰۹۲	۰,۰۰۸
۲	مقابلۀ زوجی	۰,۴۸۳	-۰,۲۱۷	۰,۷۴۵	۰,۱۳۳	۰,۱۷۹	۰,۰۳۲
۲	امنیت صمیمانه	۰,۵۴۸	-۰,۱۵۶	۱,۰۹۰	۰,۱۹۶	۰,۱۸۰	۰,۰۳۲
۲	گفتگوی غیرموثر	۰,۰۵۵	-۰,۶۵۹	-۱,۶۶۰	-۰,۳۰۲	۰,۱۸۲	۰,۰۳۳
۲	حل مسئله	۰,۴۸۰	-۰,۲۲۰	۰,۷۲۹	۰,۱۳۰	۰,۱۷۹	۰,۰۳۲
۲	درگیر شدن در تعارض	۰,۰۹۸	-۰,۶۱۱	-۱,۴۱۸	-۰,۲۵۶	۰,۱۸۱	۰,۰۳۳
۲	کناره‌گیری	۰,۱۷۵	-۰,۵۲۸	-۰,۹۸۳	-۰,۱۷۶	۰,۱۷۹	۰,۰۳۲
۲	انتطیاقی	۰,۲۹۹	-۰,۳۹۹	-۰,۲۸۲	-۰,۰۵۰	۰,۱۷۸	۰,۰۳۲
۱۵	مقابلۀ زوجی	۰,۷۹۵	۰,۲۶۵	۳,۹۱۸	۰,۵۲۰	۰,۱۳۵	۰,۰۱۸
۱۵		۰,۶۴۵	۰,۱۳۱	۲,۹۵۸	۰,۳۸۸	۰,۱۳۱	۰,۰۱۷
۱۵		۰,۲۵۴	-۰,۷۸۳	-۳,۸۴۴	-۰,۵۱۸	۰,۱۳۵	۰,۰۱۸
۱۵		۰,۳۰۵	-۰,۸۴۱	-۴,۱۹۱	-۰,۵۷۳	۰,۱۳۷	۰,۰۱۹
۱۵	ارتباطات	۰,۶۰۵	-۱,۱۹۵	-۵,۹۸۴	-۰,۹۰۰	۰,۱۵۰	۰,۰۲۳
۱۵		۰,۵۸۵	-۱,۱۷۰	-۵,۸۷۶	-۰,۸۷۷	۰,۱۴۹	۰,۰۲۲
۱۵		۰,۳۳۴	-۰,۱۶۲	۰,۶۷۹	۰,۰۸۶	۰,۱۲۷	۰,۰۱۶
۱۵		۰,۵۸۳	۰,۰۷۴	۲,۵۳۱	۰,۳۲۹	۰,۱۳۰	۰,۰۱۷

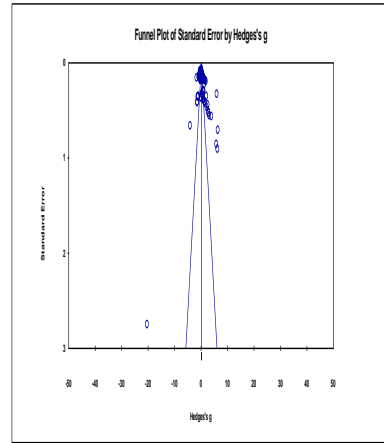
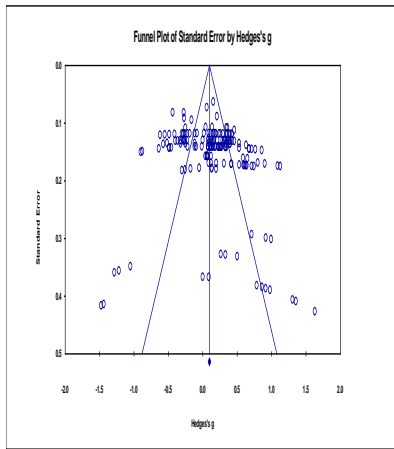
f _۰	متغیر وابسته	شاخص g			فاصله اطمینان ۰/۹۵		
		مقدار g	S.E	واریانس	حد پایین	حد بالا	z
۱۵	کیفیت	۰,۳۹۱	۰,۱۳۱	۰,۰۱۷	۰,۱۳۳	۰,۶۴۸	۲,۹۷۶
۱۵		۰,۳۷۵	۰,۱۳۱	۰,۰۱۷	۰,۱۱۹	۰,۶۳۲	۲,۸۶۸
	اثر ثابت	۰,۱۳۱	۰,۰۱۰	۰,۰۰۰	۰,۱۱۰	۰,۱۵۱	۱۲,۷۱۳
	اثر تصادفی	۰,۲۷۲	۰,۰۳۸	۰,۰۰۱	۰,۱۹۷	۰,۳۴۶	۷,۱۵۲

در جدول ۲ تأثیر CCET گزارش شده است.

بررسی ناهمگنی اثرات با استفاده از آزمون کیو کوکران (Cochran's Q) نشان داد مقدار Q برابر با ۲۴۸۸/۸۷ و مجذور I برابر با ۹۲/۱۶ به دست آمد که معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$). در نتیجه اندازه‌های اثر ناهمگن بوده و برای تحلیل تأثیرات باید مدل اثر تصادفی مد نظر قرار گیرد.

خروجی نرم افزار CMA در جدول ۲ نشان می‌دهد مقدار g هجز تصادفی برابر با ۰/۲۷ به دست آمد ($p < ۰/۰۰۱$) از نظر بالینی این مقدار اثرگذاری کمتر از متوسط ارزیابی می‌گردد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت CCET اثر کمی داشته است. بعد از تحلیل حساسیت به روش حذف مقادیر نامتعارف بر مبنای بزرگی باقی مانده‌های استاندارد (Std Residuals) در دوکران نمودار و حذف ۱۳ مطالعه از فراتحلیل مقدار g هجز تصادفی ۰/۱۳ به دست آمد ($p < ۰/۰۱$) که این مقدار اگر چه معنی دار ولی بسیار کم است.

شکل ۱: نتایج نمودار کیفی برای بررسی اریب انتشار قبل (سمت راست) و بعد از تحلیل حساسیت (سمت چپ)

شکل ۱ نمودار کیفی (Funnel Plot) برای بررسی تقارن مقادیر g هجر در دو طرف خط منصف را قبل و بعد از تحلیل حساسیت نشان می‌دهد. بررسی چشمی عدم تقارن نسبی و اریب را نشان می‌دهد که برای بررسی معنی‌داری به تحلیل رگرسیون $egger$ نیز پرداخته می‌شود.

جدول ۳. نتایج رگرسیون $egger$

p	df	t	خطای استاندارد		مقدار ثابت	مقدار	
			حد پایین	حد بالا			
۰/۰۰۱	۱۹۴	۵/۴۱	۵/۴۱	۲/۴۲	۰/۷۰	۳/۸۱	قبل از تحلیل حساسیت
۰/۰۱	۱۷۳	۲/۸۰	۳/۳۵	۰/۵۸	۰/۷۰	۱/۹۶	بعد از تحلیل حساسیت

جدول ۳ نتایج رگرسیون $egger$ برای بررسی اریب انتشار را نشان می‌دهد. مقدار p کمتر از ۰/۰۱ است که در این حالت سوگیری در نشر در سطح معنی‌داری قرار دارد. مقدار Fail-Safe N در حالت تحلیل حساسیت ۵۲۲ و بدون حساسیت ۱۶۵۰۲ به دست آمد که نشانگر تعداد مطالعات از دست رفته‌ای است که این اثرها را باطل

می‌کند. این اعداد بسیار بزرگ هستند و نشان می‌دهد اندازه اثر مشاهده شده بسیار با ثبات و معتبر است و به سادگی نامعتبر نمی‌گردد.

بررسی تحقیقات صورت گرفته در ایران و خارج از کشور نشان می‌دهد این روش تنها در ایران و سوئیس مورد استفاده قرار گرفته و پژوهشی از سایر نقاط جهان یافت نشد. مقایسه اندازه‌های اثر در تحقیقات صورت گرفته در ایران و سوئیس نشان می‌دهد مقادیر g هجر ثابت و تصادفی در تحقیقات ایران (۶۴ مطالعه) و سوئیس (۱۳۲ مطالعه) به ترتیب ۰/۶۲ و ۰/۷۳ برای ایران و ۰/۰۶ و ۰/۰۹ برای مطالعات انجام شده در سوئیس به دست آمد. در هر دو جامعه مقدار مجذور I بزرگتر از ۰/۹۰ است. بر این اساس اندازه اثرهای تصادفی مد نظر قرار می‌گیرد. مقادیر g هجر در جامعه سوئیس بسیار خفیف و در جامعه ایرانی در کران بالای متوسط به دست آمده و تفاوت اثرگذاری‌ها بسیار عمیق است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف انجام فراتحلیلی بر پژوهش‌های داخلی و خارجی در زمینه‌ی اثربخشی آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ انجام گرفت. با توجه به معیارهای انتخاب، از میان ۶۸ پژوهش موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی تعداد ۲۰ پژوهش مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌های این پژوهش نشان داد که مقدار اثر تصادفی که ۰/۲۷ به دست آمده است، به عنوان شاخص اندازه اثر پذیرفته می‌شود. مطابق با جدول کوهن اندازه اثر بین ۲۰ تا ۴۹ اندازه اثر کوچک ارزیابی می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی اثر کمی بر روی متغیرهای فردی و زوجی مطرح شده در این پژوهش داشته است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی با تمرکز بر کمک به زوج‌ها از طریق بهبود استرس فردی، راهبردهای مقابله‌ای، ارتقای رابطه از طریق صحبت کردن و فنون گوش دادن و برقراری ارتباط زناشویی، افزایش مهارت‌های دوگانه همسازی با محیط و حل تعارض از طریق

یادگیری مهارت‌های جدید، وجود انصاف، حقوق، عدالت و مرزهای موجود، مدیریت استرس شخصی، حساس نمودن زوج‌ها به مفاهیم عدالت و احترام در رابطه و بهبود ارتباط زناشویی و مهارت‌های حل مسئله است که در نهایت، یاری‌گر زوج‌ها در کسب تجربه رضایت زناشویی بیشتر و استرس زناشویی کمتر می‌باشد (بودنمن و شانتینات، ۲۰۰۴).

یافته‌های این پژوهش حاضر در پاسخ به سؤال دوم پژوهش نشان داد که قادر g هجر ثابت و تصادفی در تحقیقات ایران (۶۴ مطالعه) و سوئیس (۱۳۲ مطالعه) به ترتیب ۰/۶۲ و ۰/۷۳ برای ایران و ۰/۰۶ و ۰/۰۹ برای مطالعات انجام شده در سوئیس به دست آمد. در هر دو جامعه مقدار مجذور I بزرگتر از ۰/۹۰ است. بر این اساس اندازه اثرهای تصادفی مد نظر قرار می‌گیرد. مقادیر g هجر در جامعه سوئیس بسیار خفیف و در جامعه ایرانی در کران بالای متوسط به دست آمده و تفاوت اثرگذاری‌ها بسیار عمیق است. همچنین براساس نتایج بررسی ناهمگنی اثرات با استفاده از آزمون کیوکوران (Cochran's Q) نشان داد که آموزش مهارت‌های مقابله‌ای زوجی دارای اثر بخشی متفاوت بوده است. در تبیین این یافته می‌توان اشاره کرد به اینکه از مزایای دیگر این آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی می‌توان به چند فرهنگی بودن، جذب مردان، کار با زوج‌های ناسازگار و با سطح اقتصادی پایین است (لاونر و بردبری، ۲۰۱۷). همچنین می‌توان به این نکته اشاره کرد که آموزش تقویت مقابله‌ای زوجی در جوامع مختلف، در میان زوج‌هایی که در معرض خطر، آسیب و استرس هستند و زوج‌های دگرجنس‌گرا، همجنس‌گرا و در فرهنگ‌های مختلف نیز به کار گرفته شده و کارایی آن تایید شده است (جانسون-فیت و همکاران، ۲۰۱۸).

نکته مهم دیگر در این پژوهش سوگیری یا تورش انتشار است. از جمله مشکلاتی که می‌تواند اعتبار نتایج فرا تحلیلی را خدشه دار کند، سوگیری انتشار است. نتایج رگرسیون egger برای بررسی اریب انتشار مورد استفاده قرار گرفت که نشان داد مقدار p کمتر از

۰/۰۱ است که در این حالت سوگیری در نشر در سطح معنی داری قرار دارد. همچنین مقدار Fail-Safe N در حالت تحلیل حساسیت ۵۲۲ و بدون حساسیت ۱۶۵۰۲ به دست آمد که نشانگر تعداد مطالعات از دست رفته‌ای است که این اثرها را باطل می‌کند. این اعداد بسیار بزرگ هستند و نشان می‌دهد اندازه اثر مشاهده شده بسیار با ثبات و معتبر است و به سادگی نامعتبر نمی‌گردد. این احتمال وجود دارد که پژوهش‌های دیگری هم انجام شده باشد ولی نتایج آنها به دلایل مختلف منتشر نشده باشد و یا حداقل در مجلاتی منتشر شده باشد که نمایه معتبری ندارند یا جزء پایگاه‌های بررسی شده در این پژوهش نبوده باشند. پژوهشگران با رویکرد ترکیب بهترین شواهد (Best Evidence Synthesis) برای بررسی بیشتر این موضوع مجدداً به بررسی پیشینه پژوهشی پرداختند و بارها کنترل صورت گرفت ولی مقالات واجد ملاک‌های ورود و خروج پوشش داده شده بودند و سایر موارد قابل ارزیابی در فراتحلیل نبودند. همچنین این احتمال نیز وجود دارد که گاهی محقق در حالتی که به نتیجه مورد نظر یا معنی دار نرسد و از ارسال گزارش پژوهش برای انتشار در مجلات خودداری کند و یا حتی وقتی ارسال می‌کند مجلات یا پایگاه‌ها از چاپ آن امتناع ورزند.

در این فراتحلیل سعی شده است از تمامی پژوهش‌های انجام شده در دامنه زمانی مورد نظر استفاده شود. با این حال ممکن است پژوهش‌هایی وجود داشته باشد که به دلیل محدودیت در دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی، عدم اشاره برخی از آنها به شاخص‌های آماری لازم اشاره کرد. همچنین بر اساس بررسی دقیق پایگاه‌های اطلاعاتی نامبرده شده، شیوه CCT فقط در سوئیس و ایران مورد مطالعه و گزارش قرار گرفته است. ممکن است پژوهش‌های زیادی در سال‌های آینده در زمینه اثربخشی برنامه‌های تقویت مقابله زوجی انجام گیرد که دارای ملاک‌های ورود به پژوهش حاضر را داشته باشند، لذا پیشنهاد می‌گردد در فراتحلیل‌های آینده، از پژوهش‌های دیگری که در این فراتحلیل گنجانده نشده و نیز تحقیقاتی که بعد از دامنه زمانی مورد نظر این فراتحلیل انجام

گرفته‌اند، در یک فراتحلیل جامع‌تر مورد بررسی قرار گیرند. همچنین پیشنهاد می‌گردد که تحقیقات آینده به بررسی رویکردهای مؤثر بر روابط زوج‌ها پرداخته شود تا بتوان نتایج این تحقیقات را با هم مقایسه نمود. علاوه بر این، با توجه به نتایج حاصل از این مطالعه مبنی بر اینکه اثربخشی برنامه تقویت مقابله‌ای زوجی در جامعه سوئیس بسیار خفیف و کم اما معناداری است این در حالی است که اندازه اثر برنامه تقویت مقابله‌ای زوجی در جامعه ایرانی در کران بالای متوسط به دست آمده و تفاوت اثرگذاری‌ها بسیار عمیق است. بنابراین، روان‌شناسان و مشاوران خانواده می‌توانند برنامه تقویت مقابله‌ای زوجی را در راستای کمک به زوج‌ها مورد استفاده قرار دهند.

ملاحظات اخلاقی پژوهش: این پژوهش به شیوه فراتحلیل انجام شده و مشارکت‌کننده انسانی و نمونه زنده ندارد.

سهم نویسندگان: نویسنده مسئول مدیریت مراحل فرایند پژوهشی، ارائه ایده و تحلیل اطلاعات را بر عهده داشته و مسئول نگارش مقاله است. نویسنده همکار در ورود اطلاعات و نگارش متن مقاله همکاری داشته و سهم نویسندگان برابر است.

حمایت مالی: پژوهش حاضر بدون حمایت مالی انجام گرفته است.

تعارض منافع: تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی: پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از تمامی محققانی که با مطالعات دقیق خود نویسندگان را در انجام این پژوهش یاری داده‌اند، تشکر و قدردانی نمایند.

منابع

امانی، احمد؛ حسینی، ویدا. (۱۴۰۲). فراتحلیلی بر پژوهش‌های مربوط به اثربخشی برنامه‌های آموزش پیش از ازدواج بر انتظارات زناشویی. فصلنامه علمی پژوهش‌های مشاوره، ۲۲(۸۷)، ۳۲-۴۷.

اوزونی دوجی، رحمان بردی؛ دادخواه، اصغر؛ خدابخشی کولایی، آناهیتا؛ دولتشاهی، بهروز. (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش گروهی برنامه افزایش مهارت‌های مقابله زوج‌ها بر کیفیت ارتباط زوج‌های ناسازگار. *مجله علوم رفتاری*، ۱(۶)، ۳۰-۲۵.
<http://noo.rs/8eovG>

شناگویی‌زاده، محمد. (۱۴۰۲). شناسایی عوامل مرتبط با کیفیت زناشویی در مطالعات ایرانی (۱۴۰۱-۱۳۸۹). *فصلنامه علمی پژوهش‌های مشاوره*، ۲۲(۸۷)، ۱۴۳-۱۱۴.

<http://dx.doi.org/10.18502/qjcr.v22i87.13987>

سهرابی، زهرا؛ میکائیلی، نیلوفر؛ عطادخت، اکبر؛ نرمانی، محمد. (۱۳۹۸). درمانی اجتماعی هیجانی مقایسه اثربخشی واقعیت‌درمانی و ارتباط بر راهبردهای مقابله‌ای در زوجین. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۱۱(۵۹)، ۳۷۴-۳۶۱.
<https://sid.ir/paper/122489/fa>

سودانی، منصور؛ مهرآور مومنی، جاوید؛ مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز؛ خجسته‌مهر، رضا. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش تقویت مقابله زوجی بر مقابله زوجی، سبک‌های حل تعارض، گفتگوی غیر مؤثر و امنیت صمیمانه در زوج‌ها. *فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه*، ۷(۱)، ۶۶-۴۵.
<https://civilica.com/doc/1914842>

علی‌پور، مهران؛ سپهریان‌آذر، فیروزه؛ سلیمانی، اسماعیل؛ مکاریان، فریبرز. (۱۳۹۷). مقایسه اثربخشی درمان پذیرش و تعهد و آموزش تقویت مقابله زوجی بر اضطراب سلامتی و سبک زندگی ارتقاء دهنده سلامت زنان مبتلا به سرطان پستان: یک مطالعه نیمه تجربی. *مجله پزشکی ارومیه*، ۳۰(۲)، ۱۵۴-۱۴۰.

<http://umj.umsu.ac.ir/article-1-4690-fa.html>

علیزاده، زینب؛ عیسی‌نژاد، امید. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش تقویت مقابله زوجی بر سازگاری زناشویی و راهبردهای مقابله‌ای زوجی. *فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی*، ۱۱(۱)، ۸۵-۶۷.

<https://doi.org/10.22059/japr.2020.277483.643200>

علیزاده، زینب؛ عیسی‌نژاد، امید. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی برنامه آموزش تقویت مقابله زوجی (CCET) و برنامه دوشادوش هم (Together) بر استرس زناشویی و رضایت زناشویی در زوجین. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۲۲(۴)، ۱۴۹-۱۳۴.
<https://doi.org/10.30486/jsrp.2020.585861.1731>

Badr, H., and L. K. Acitelli. (2017). Re-thinking dyadic coping in the context of chronic illness. *Current Opinion in Psychology* 13, 44-48.

<https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.001>

Beasley, C. C., & Ager, R. (2019). Emotionally focused couples therapy: A systematic review of its effectiveness over the past 19 years. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 16(2), 144-159.

<https://doi.org/10.1080/23761407.2018.1563013>

Bertschi, I. C., Meier, F., & Bodenmann, G. (2021). Disability as an interpersonal experience: a systematic review on dyadic challenges and dyadic coping when one partner has a chronic physical or sensory impairment. *Frontiers in psychology*, 12, 624609.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.624609>

- Bodenmann, G. (2010). *New Themes in Couple Therapy: The Role of Stress, Coping, and Social Support*. In K. Hahlweg, M. Grawe-Gerber, & D. Baucom (Eds.), *Enhancing couples: The shape of Couple Therapy to come* (pp. 142–156). Cambridge, MA: Hogrefe. <https://doi.org/10.5167/uzh-40100>
- Bodenmann, G., & Randall, A. K. (2012). Common factors in the enhancement of dyadic coping. *Behavior therapy*, 43(1), 88-98. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2011.04.003>
- Bodenmann, G., & Randall, A. K. (2020). General and health-related stress and couples' coping. *The Handbook of Systemic Family Therapy*, 3, 253-268. <https://doi.org/10.1002/9781119790945.ch11>
- Bodenmann, G., & Shantinath, S. D. (2004). The Couples Coping Enhancement Training (CCET): A new approach to prevention of marital distress based upon stress and coping. *Family Relations*, 53(5), 477-484. <https://doi.org/10.1111/j.0197-6664.2004.00056.x>
- Bodenmann, G., Bradbury, T. N., & Pihet, S. (2009). Relative contributions of treatment-related changes in communication skills and dyadic coping skills to the longitudinal course of marriage in the framework of marital distress prevention. *Journal of Divorce & Remarriage*, 50(1), 1-21. <https://doi.org/10.1080/10502550802365391>
- Bodenmann, G., Charvoz, L., Cina, A., & Widmer, K. (2001). Prevention of marital distress by enhancing the coping skills of couples: 1-year follow-up-study. *Swiss Journal of Psychology / Schweizerische Zeitschrift für Psychologie/Revue Suisse de Psychologie*, 60(1), 3-10. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1024/1421-0185.60.1.3>
- Bodenmann, G., Cina, A., Ledermann, T., & Sanders, M. R. (2008). The efficacy of the Triple P-Positive Parenting Program in improving parenting and child behavior: a comparison with two other treatment conditions. *Behaviour Research and Therapy*, 46(4), 411-427. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2008.01.001>
- Bodenmann, G., Meuwly, N., Bradbury, T. N., Gmelch, S., & Ledermann, T. (2010). Stress, anger, and verbal aggression in intimate relationships: Moderating effects of individual and dyadic coping. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 408–424. <https://doi.org/10.1177/0265407510361616>
- Bodenmann, G., Perrez, M., Cina, A., & Widmer, K. (2002). The effectiveness of a coping-focused prevention approach: A two-year longitudinal study. *Swiss Journal of Psychology*, 61(4), 195-202. <https://doi.org/10.1024/1421-0185.61.4.195>
- Bodenmann, G., Pihet, S., Shantinath, S. D., Cina, A., & Widmer, K. (2006). Improving dyadic coping in couples with a stress-oriented approach: A 2-year longitudinal study. *Behavior Modification*, 30(5), 571-597. <https://doi.org/10.1177/0145445504269902>

- Bozeman, G. (2005). *Dyadic Coping and its Significance for Marital Functioning*. In T. A. Evensong, K. Kaiser, & G. Bozeman (Eds.), *Couples coping with stress: Emerging perspectives on dyadic coping* (pp. 33–50). Washington, DC: American Psychological Association.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/11031-002>
- Bozeman, G., Bradbury, T. N., & Piet, S. (2008a). Relative contributions of treatment-related changes in communication skills and dyadic coping skills to the longitudinal course of marriage in the framework of marital distress prevention. *Journal of Divorce and Remarriage*, 50(1), 1–21.
<https://doi.org/10.1080/10502550802365391>
- Bradbury, T. N., & Bodenmann, G. (2020). Interventions for couples. *Annual Review of Clinical Psychology*, 16, 99–123.
<https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-071519-020546>
- Falconier, M. K. (2015). Together—A couples’ program to improve communication, coping, and financial management skills: Development and initial pilot-testing. *Journal of Marital and Family Therapy*, 41(2), 236–250.
<https://doi.org/10.1111/jmft.12052>
- Fincham, F. D., & Beach, S. R. H. (2010). Marriage in the new millennium: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 72, 630–649.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00722.x>
- Halford, W. K., Sanders, M. R., & Behrens, B. C. (2001). Can skills training prevent relationship problems in at-risk couples? Four-year effects of a behavioral relationship education program. *Journal of Family Psychology*, 15, 750–768.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0893-3200.15.4.750>
- Helford, W. K., & Bozeman, G. (2013). Effects of relationship education on maintenance of couple relationship satisfaction. *Clinical Psychology Review*, 33(4), 512–525.
<https://doi.org/10.1016/j.cpr.2013.02.001>
- Helford, W. K., Sanders, M. R., & Behrens, B. C. (2001). Can skills training prevent relationship problems in at-risk couples? Four-year effects of a behavioral relationship education program. *Journal of Family Psychology*, 15, 750–768.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0893-3200.15.4.750>
- Hilpert, P., Bodenmann, G., Nussbeck, F. W., & Bradbury, T. N. (2016). Improving personal happiness through couple intervention: A randomized controlled trial of a self-directed couple enhancement program. *Journal of Happiness Studies*, 17, 213–237.
<https://doi.org/10.1007/s10902-014-9591-7>
- Holt-Lunstad, J. (2018). Why social relationships are important for physical health: A systems approach to understanding and modifying risk and protection. *Annual Review of Psychology*, 69, 437–458.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122216-011902>
- Johnson-Fait, C. K., Randall, A. K., Bodenmann, G., Lebow, J., Chambers, A., & Breunlin, D. C. (2018). Couples coping enhancement training enrichment program. In: Lebow, Jay; Chambers, Anthony; Breunlin, Douglas C. *Encyclopedia of Couple and Family Therapy*. Cham: Springer, 768.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-15877-8_768-1

- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of Theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, 118, 3–34. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.118.1.3>
- Kiecolt-Glaser, J. K., & Wilson, S. J. (2017). Lovesick: How couples' relationships influence health. *Annual review of clinical psychology*, 13, 421-443. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032816-045111>
- Lavner, J. A., & Bradbury, T. N. (2017). *Protecting relationships from stress. Current Opinion in Psychology*, 13, 11-14. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.003>
- Lederman, T., Bozeman, G., & Cana, A. (2007). The efficacy of the Couples Coping Enhancement Training (CCET) in improving relationship quality. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 26, 940–959. <https://doi.org/10.1521/jscp.2007.26.8.940>
- Li, T., & Fung, H. H. (2014). How avoidant attachment influences subjective well-being: An investigation about theageandgender differences. *Aging & Mental Health*, 18(1), 4-10. <https://doi.org/10.1080/13607863.2013.775639>
- Liu, G. L., Zhang, Y., & Zhang, R. (2023). Examining the relationships among motivation, informal digital learning of English, and foreign language enjoyment: An explanatory mixed-method study. *ReCALL*, 1-17. <https://doi.org/10.1017/S0958344023000204>
- Maier, C. A. (2015). Feminist-informed emotionally focused couples therapy as treatment for eating disorders. *American Journal of Family Therapy*, 43, 151–162. <https://doi.org/10.1080/01926187.2014.956620>
- Majzooobi, M. R., & Forstmeier, S. (2022). The relationship between the reminiscence of relationship-defining memories and marital outcomes: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Family Theory & Review*, 14(1), 7-27. <https://doi.org/10.1111/jftr.12442>
- Margelisch, K., Schneewind, K. A., Violette, J., & Errig-Chiello, P. (2017). Marital stability, satisfaction and wellbeing in old age: Variability and continuity in long-term continuously married older persons. *Aging and Mental Health*, 21(4), 389–398. <https://doi.org/10.1080/13607863.2015.1102197>
- Merz, C., Meuwly, N., Randall, A. & Bodenmann, G. (2014). Engaging in dyadic coping: Buffering the impactof everyday stress on prospective relationshipsatisfaction. *Family Science*, 5 (1), 30-37. <https://doi.org/10.1080/19424620.2014.927385>
- Monirian, F., Khodakarami, B., Tapak, L., Kimiaei Asadi, F., & Aghababaei, S. (2022). The effect of couples coping enhancement counseling on stress and dyadic coping on infertile couples: a parallel randomized controlled trial study. *International Journal of Fertility and Sterility*, 16(4), 275-280. <https://doi.org/10.22074%2FIJFS.2022.540919.1203>
- Omidian, M., Rahimian Boogar, I., Talepasand, S., Najafi, M., & Kaveh, M. (2019). The cultural tailoring and effectiveness of couples coping enhancement training on marital adjustment of wives. *Practice in Clinical Psychology*, 7(1), 43-52. <http://dx.doi.org/10.32598/jpcp.7.1.43>

- Pihet, S., Bodenmann, G., Cina, A., Widmer, K., & Shantinath, S. (2007). Can prevention of marital distress improve well-being? A 1 year longitudinal study. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 14(2), 79-88. <https://doi.org/10.1002/cpp.522>
- Schaer, M., Bodenmann, G., & Klink, T. (2008). Balancing work and relationship: Couples Coping Enhancement Training (CCET) in the workplace. *Applied Psychology*, 57, 71-89. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2008.00355.x>
- Schirl, J., Ruth, E., & Zemp, M. (2022). The Moderating Role of Dyadic Coping in the Link between Parenting Stress and Couple Relationship Quality in Parents of Children with ADHD. *International Journal of Applied Positive Psychology*, 1-27. <https://doi.org/10.1007/s41042-022-00082-2>
- Sim, A., Fristedt, S., Cordier, R., Vaz, S., Kuzminski, R., & Falkmer, T. (2019). Viewpoints on what is important to maintain relationship satisfaction in couples raising a child with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 65, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2019.04.008>
- Stadelmann, C., Senn, M., Forster, F., Rauch-Andereg, V., Nussbeck, F. W., Johnson, M. D., Iwanski, A., Zimmermann, P., & Bodenmann, G. (2023). Dyadic coping trajectories across the transition to parenthood: Associations with child mental health problems. *Journal of Family Psychology*, 37(3), 358–368. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/fam0001026>
- Stanley, S. M., Carlson, R. G., Rhoades, G. K., Markman, H. J., Ritchie, L. L., & Hawkins, A. J. (2020). Best practices in relationship education focused on intimate relationships. *Family Relations*, 69(3), 497-519. <https://doi.org/10.1111/fare.12419>
- Wiener, L., Bedoya, S. Z., Goyal, A., Gordon, M., Deutch, N., & Widemann, B. (2023). The Perceived Influence of Neurofibromatosis Type 1 (NF1) on the Parents' Relationship. *Children*, 10(3), 448- 461. <https://doi.org/10.3390/children10030448>
- Wnuk, S. M., Greenberg, L., & Dolhanty, J. (2015). Emotion-focused group therapy for women with symptoms of bulimia nervosa. *Eating Disorders: the Journal of Treatment & Prevention*, 23, 253–261. <https://doi.org/10.1080/10640266.2014.964612>
- Xiong, L., Zhou, C., Yan, L., Zhao, P., Deng, M., & Hu, Y. (2022). The impact of avoidant attachment on marital satisfaction of Chinese married people: Multiple mediating effect of spousal support and coping tendency. *Acta Psychologica*, 228, 103640. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103640>
- Yarelahi, M., Karimi, M., & Asadollahi, A. (2021). Dose spouses' coping skills promote qol and dyadic coping of menopausal women? *Women & Health*, 61(5), 431-439. <https://doi.org/10.1080/03630242.2021.1917478>
- Zemp, M., Merz, C. A., Nussbeck, F. W., Halford, W. K., Schaer Gmelch, M., & Bodenmann, G. (2017). Couple relationship education: A randomized controlled trial of professional contact and self-directed tools. *Journal of Family Psychology*, 31(3), 347- 357. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/fam0000257>

Zemp, M., Milek, A., Cummings, E. M., & Bodenmann, G. (2017). Longitudinal interrelations between dyadic coping and coparenting conflict in couples. *Journal of Child and Family Studies*, 26, 2276-2290.

<https://doi.org/10.1007/s10826-017-0742-4>

Zemp, M., Milek, A., Cummings, E. M., Cana, A., & Bozeman, G. (2016). How couple-and parenting-focused programs affect child behavioral problems: A randomized controlled trial. *Journal of Child and Family Studies*, 25, 798-810.

<https://doi.org/10.1007/s10826-015-0260-1>

© 2021 Iran Counseling Association, Tehran, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

